ЛЮБЕН КАРАВЕЛОВ

Константин Миладинов фотографиран в Москва през 1858 г. с Любен Каравелов (в средата) и Петър Тодоров х. Пеев от Панагюрище (първият вляво)

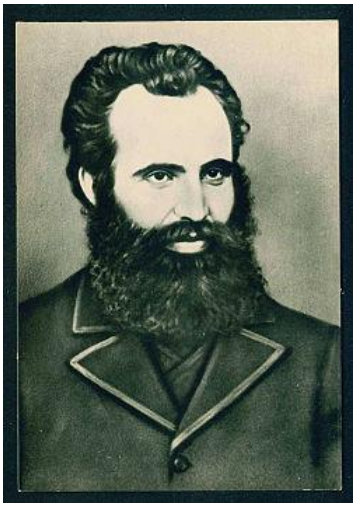

Любен Стойчев Каравелов (роден на 7 ноември 1834 или 1835 г. в град Копривщица – поч. 21 януари 1879 г.) е български поет, писател, енциклопедист, журналист, етнограф, национален герой, поборник за освобождението на България от османска власт. По-големият брат на влиятелния следосвобожденски политик Петко Каравелов (1843 – 1903).

Каравелов учи първоначално в килийно училище при поп Никита Вапцилката, а по-късно в училището на Христо Пулеков по взаимоучителния метод (1841 – 1846). След откриването на първото българско класно училище от Найден Геров в Копривщица през 1846 г., Каравелов става ученик на Геров (до 1850 година), където изучава българска история, физика, геометрия, география и др. предмети. От 1850 година е изпратен от баща си да учи 2 години в гръцкия гимназион. През 1852 г. се премества в училището на Геров в Пловдив, където за първи път се запознава и чете някои съчинения от руска литература.

В периода 1853 – 1856 година, Каравелов е изпратен в Одрин от баща си да учи за абаджийски чирак, но се връща по-късно отново в родния си град. През 1854 г. баща му, Стойчо, го взима със себе си, за да му помага. Любен обикаля из Османската империя и успява да се запознае с неволите и страданията на българите, както и с българския бит и фолклор. През 1856 г. се мести в Цариград, в търговската кантора на Петър Софиянлията, но вместо да се занимава с търговия, той проявява голям интерес към политически въпроси от Кримската война, паралелно с което записва и материали за изследователска работа по фолклор и етнография.

Прави пътешествие до Бургас, Шипка и Габрово, където записва народни песни, събира материал за бъдещите си фолклорни и етнографски изследвания. През м. юни 1857 г. потегля за Одеса, за да постъпи в кадетски корпус, но не е приет, тъй като надхвърля съответната възраст. Установява се в Москва и се записва като свободен слушател в Историко-филологическия факултет на Московския университет. По това време класовите различия в Русия са се задълбочили. Руският селянин се издига в култ от някои автори, литературата поема по нов – революционен път, от който се учи и Каравелов. Видял класовите неправди още в Пловдив, той горещо приема като свои тези идеи, което личи и от първите му литературни опити. Точно в Москва Каравелов издава и първите си печатни произведения.

В началото на май 1869 г. се установява в Букурещ, призован от революционния комитет, с намерение да редактира в. „Отечество“, което не продължава дълго. От 7 ноември 1869 г. издава в. „Свобода“(1869 – 1873), където пръв помощник му е Христо Ботев (1872 – 1873). Вестникът, преименуван впоследствие на „Независимост“, е орган на БРЦК.

Възторжено посреща идеята за създаване на Българското книжовно дружество (БКД), днес Българска академия на науките (БАН).

Едновременно с издаването на вестник „Независимост“ съвместно с Христо Ботев, Каравелов подържа тесни контакти с революционната българска емиграция, с Васил Левски, с който през есента или края на 1869 година полагат основите на революционната организация. На учредителното ѝ събрание в края на април и началото на май 1872 година Каравелов е избран за председател на Българския революционен централен комитет (БРЦК).

След трагичната гибел на апостола на свободата, апатията на част от революционните дейци към делото, несъгласие и недоразумения с ръководните членове на организацията го карат да се оттегли от ръководните органи на движението, да преустанови печатането на вестник „Независимост“ и от януари 1875 година да започне да издава списание „Знание“, научно-популярни книги и сборници.

Участва в създаването на „Югославския просветен благотворителен комитет“ след обявената на 12 април 1877 г. война на Османската империя от страна на Русия. Завръща се в България в услуга на руските войски и през м. февруари посещава Сан Стефано. Среща се с граф Николай Игнатиев и заедно със свитата му посещават Цариград.

Създава заедно с други революционни дейци в Търново комитет „Единство“, с който си поставят за задача подпомагането на

революционното движение на българите в Македония, останали под османско владичество. Същият комитет е отговорен за подготвянето на Кресненско-Разложкото въстание, избухнало на 5 октомври 1878 г. Установява се в Русе, но здравословното му състояние се влошава. Умира на 21 януари 1879 г. от туберкулоза.

Допринася съществено за развитието на обществената мисъл в България през Възраждането, пише библиографски трудове, статии по българска литература, култура, лексикография, политическа история, нумизматика.

Източници: *https://chitanka.info/person/ljuben-karavelov*
http://www.koprivshtitza.com/karavelov.php

Материала подготви: Генка Атанасова
Провери и допълни: Диляна Гаджева